

Johdanto

Eläytymismenetelmä kasvatustieteellisessä tutkimuksessa

*Saaga Härkönen & Johanna Lätti &
Anna Rytivaara & Anna Wallin*

Tässä teoksessa eläytymismenetelmää sovelletaan kasvatustieteellisissä tutkimuksissa, joita yhdistää kiinnostus erityisesti uusien ja muuttuvien oppimisympäristöjen tutkimiseen. Yhteiskunnan muuttuminen muun muassa digitalisoitumisen ja kansainvälistymisen myötä synnyttää kokonaan uusia toimintaympäristöjä, mutta myös vakiintuneissa instituutioissa toimintamallit muuntuvat. Uudet toimintaympäristöt edellyttävät asiantuntijoilta kykyä oppia uutta ja sopeuttaa osaamistaan ja toimintaansa näissä muuttuvissa ympäristöissä. Teos sisältää tutkimuksia, joissa perinteisten instituutioiden, kuten koulujen ja yliopistojen, toimintamallit ja osallisuuden käytännöt muuttuvat, mutta mukana on myös tutkimuksia, joissa yhteiskunnalliset muutokset ovat luoneet kokonaan uudenlaisia toimintaympäristöjä. Tämän teoksen tutkimukset muodostavat kokonaisuuden, jonka kautta on mahdollista tarkastella esimerkiksi kasvatustieteilijöiden ammatillisuutta ja osaamista monella tasolla: mistä tekijöistä ne muotoutuvat ja miten niitä rakennetaan

---

Saaga Härkönen, Johanna Lätti, Anna Rytivaara & Anna Wallin (toim.)

*Kasvatuksen muuttuvat työ- ja toimintaympäristöt:
10 eläytymismenetelmä tutkimusta.*

Tampere: Tampere University Press, 13–24

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-359-034-2>

yksilön ja yhteisön näkökulmasta, mahdollisesti omakohtaisiin kokemuksiin perustuen, sekä välillisesti.

Tutkimusten osallistujina on eri toimijoita; nuoria, oppilaita, opiskelijoita, opettajia sekä henkilöstö- ja hoitoalan ammateissa toimivia. Tämä ilmentää osaltaan sitä, kuinka kasvatustieteiden kenttä on nykyisin moninainen ja hajautunut yhä eriytyneemmiksi osa-alueiksi. Teoksen artikkelit kohdistuvatkin monipuolisesti niin yleisen kasvatustieteen kuin aikuis- ja ammattikasvatuksenkin aloille ja liikkuvat peruskoulusta korkeakoulutukseen sekä edelleen työelämän tutkimuksen ja henkilöstöhallinnon konteksteihin. Tutkimukset osallistuvat niin mediakasvatuksen, seksuaalikasvatuksen, erityiskasvatuksen kuin vertailevan kasvatustieteenkin keskusteluun. Kasvatustieteellisestä painotuksesta huolimatta tutkimuksilla on annettavaa myös muille tieteentaloille, sillä samanlaiset työn ja toimintaympäristöjen muutokset koskevat useita toimialoja ja asiantuntijatoita.

Yhtenäisen tematiikan lisäksi teoksen artikkeleita yhdistää erityisesti kiinnostus kasvatuksen ilmiöiden ja ihmisten ajattelutapojen tutkiminen laadullisesti, eläytymismenetelmällä. Eläytymismenetelmä (engl. *Method of Empathy-Based Stories*) on aineistonkeruumenetelmä, jossa tutkimukseen osallistujia pyydetään kirjoittamaan kuvitteellinen tarina annetun kehyskertomuksen perusteella. Menetelmä kehitettiin Yhdysvalloissa 1960–1970-luvuilla tavoitteena luoda kokeellisen tutkimuksen logiikkaa jäljittelevä tiedonkeruumenetelmä (Eskola ym. 2017, 267–269). Yhteys kokeellisen tutkimuksen perusasetelmaan näkyykin yhä eläytymismenetelmän peruseräilyssä, eli variaationissa. Variaationilla eläytymismenetelmässä tarkoitetaan sitä, että kehyskertomuksia (tutkijan laatimia tarinan alkuja tai johdatuksia), on aina vähintään kaksi eri versiota, jotka poikkeavat toisistaan yhden olennaisen tekijän suhteen. Tutkijan mielenkiinto kohdistuu erityisesti siihen, mikä osallistujien vastauksissa muuttuu, kun kehyskertomuksessa muutetaan tätä yksittäistä tekijää. Aineiston analyysissä ominaisuus näkyy siten, että analyysi on yleensä kaksiosainen: aluksi aineisto analysoidaan kokonaisuutena tekstiaineistona ja sen jälkeen tarkastellaan variaation vaikutusta vastauksiin. Kuten tämänkin teoksen tutkimuksissa, aineistojen analyysissä hyödynnetään monesti laadulliselle tutkimukselle tyypillistä sisällönanalyysiä, teemoittelua

ja tyypittelyä sekä kvantifiointia, mutta aineistoihin soveltuvat muunkinlaiset analyysitavat.

Eläytymismenetelmätutkimukset ovat osa vuosikymmenten mittaista jatkumoa, jonka aikana ihmisten omaa näkökulmaa on alettu pitää yhä tärkeämpänä tutkimuskohteena erityisesti ihmistieteissä. Suomessa eläytymismenetelmää on sovellettu eri tieteenaloilla 1980-luvulta lähtien, ja nykypäivänä se on vakiintunut laadullisen tutkimuksen menetelmä, jota käytetään laajasti erilaisten tutkimusaiheiden tutkimiseen etenkin kasvatus- ja yhteiskuntatieteissä, mutta myös esimerkiksi kauppa- ja hallintotieteissä (Eskola ym. 2018; Wallin, Helenius, Saarinen-Kauppinen & Eskola 2015). Menetelmän käyttö on lisääntynyt viime vuosien aikana myös Suomen ulkopuolella ja kansainvälisissä aikakauslehdissä on ilmestynyt useita eläytymismenetelmätutkimuksia (esim. Berggren ym. 2020; Pesonen, Rytivaara, Palmu & Wallin 2020; Särkelä & Suoranta 2020; Wallin, Pylväs & Nokelainen 2020). Eläytymismenetelmällä on myös paljon liittymäkohtia niin kutsuttuihin ”tarinantäydennys menetelmiin” (engl. *story-completion methods*), joita on viime aikoina kehitelty kansainvälisesti useiden tutkijoiden toimesta (esim. Braun ym. 2019; Clarke ym. 2019; Gravett 2019).

Eläytymismenetelmän käytöstä tekee erityisen kiinnostavan se, että sen avulla voi saada esiin näkökulmia, joita voisi olla vaikea saada näkyväksi muilla menetelmillä. Menetelmä taipuu monenlaiseen tutkimukseen, mutta sen yhtenä keskeisenä vahvuutena on, että se mahdollistaa kuvittelun, visioinnin ja eläytymisen asetelmiin, joista vastaajilla ei tarvitse olla omakohtaista kokemusta (Eskola 1997, 26–28; Eskola 2001, 69; Rita, Valtanen & Eskola 2003, 127). Näin ollen eläytymismenetelmällä voidaan saavuttaa sellaistaakin tietoa, jota ei ehkä osattaisi kertoa kysyttäessä (Eskola 1998, 13; Suoninen & Jokinen 2011, 60). Esimerkiksi nuorten toimijuus verkossa seksuaalisen häirinnän yhteydessä voi olla tutkimusaiheena sellainen, jota olisi haastavaa tavoittaa nuorille suunnatulla kyselyllä tai haastattelulla. Lisäksi ajankohtaisen ja vielä vähän tutkitun ilmiön tutkimisessa on eduksi, ettei sitä rajata liiaksi etukäteen tutkijan olettamusten mukaisesti, vaan toimijuus ja sen kirjo pääsevät esiin mahdollisimman vapaasti nuorten määrittämänä.

Näkökulmia työn ja toimintaympäristöjen muutosten tarkasteluun

Teoksen empiiriset tutkimusartikkelit on jaoteltu kolmen eri teeman alle, jotka sisällöllisesti yhdistävät teoksen tutkimuksia kuvaamalla kasvatustieteilijöiden moninaisia toimintakenttiä ja sitä, millaisia ammatillisia ja eettisiä kysymyksiä näissä ympäristöissä toimiminen voi herättää.

Teema I: Osallisuus ja toimijuus kasvatusinstituutioiden muutoksissa

Vakiintuneiden kasvatusinstituutioiden muutokset tuovat kasvatustieteilijöille uusia ammatillisia kysymyksiä pohdittaviksi. Teoksen aloittavat luvut tutkivat osallisuuden ja toimijuuden muuttuvia muotoja formaalin koulutusjärjestelmän ja sen instituutioiden sisällä. Osallisuuden käsitteen ja merkityksen pohdinta on ajankohtaista, sillä osallisuudesta on tullut yksi yhteiskunnallisen keskustelun toistuvia teemoja. Osallisuudesta kuitenkin puhutaan usein niin, ettei määritetä tai edes tiedetä, mihin ja mistä ollaan osallisia.

Eläytymismenetelmätutkimukset haastavat kysymään sitä, mitä osallisuus eri toimijaryhmille tarkoittaa ja millaisia edellytyksiä perinteisillä kasvatusinstituutioilla on luoda ympäristöjä, jotka aidosti vahvistavat osallisuuden, omistajuuden ja toimijuuden kokemuksia. Omissa kasvuyhteisöissä toimimista ja niihin kuulumista on erityisen tärkeä tukea instituutioiden muutoksissa, jolloin kasvattajien ammattitaidon näkökulmasta keskeistä on tunnistaa oppilaiden, nuorten ja opiskelijoiden osallisuuden ja toimijuuden tekijöitä ja muodostumista niiden arjessa.

Teoksen ensimmäisessä tutkimusartikkelissa ”*Opettajana koen riittämättömyyttä*” *Opettaja kolmiportaisen tuen toteuttajana* tarkastellaan opettajan työn ulottuvuuksia, näiden ulottuvuuksien vaikutusta opettajan työhön kolmiportaisen tuen toteuttajana sekä kolmiportaisen tuen kautta tavoiteltavan inklusion toteutumista. Aihetta tarkastellaan siitä näkökulmasta, millaisista sisällöistä ja ulottuvuuksista opettajat tarinoissaan kertovat. Tuloksista välittyy kuva, että opettajat haluavat toimia oppilaiden parhaaksi. Tämä on kuitenkin haasteellista, koska opettajan moninainen toimintaympäristö ei aina

tue tätä. Lisäksi tutkimuksessa hahmottuu opettajan työn monimutkainen ja dynaaminen todellisuus, jossa työn poliittiset, emotionaaliset, eettiset ja pedagogiset ulottuvuudet luovat kentän, jossa opettajat päivittäin toimivat.

Teoksen toisessa artikkelissa ”*Ihan sama onks yks vai kaks opee*” *Oppilaiden näkemyksiä hyvästä oppimisympäristöstä yhteisopetuksessa* tarkastellaan oppilaiden näkemyksiä siitä, millainen on hyvä yhteisopettaja ja mitkä tekijät vaikuttavat hyvän pedagogisen oppimisympäristön syntyymiseen yhteisopetusluokassa. Tutkimuksen mukaan yhteisopettajuus vaatii onnistuakseen opettajien yhteistä suunnittelua, opettajien aitoa sitoutumista työtapaan sekä muun työyhteisön tukea. Hyvään pedagogiseen oppimisympäristöön kuuluu strukturoitu, etukäteen suunniteltu opetus, jolloin oppilaalle tulee turvallinen olo siitä, että hän tulee kohdatuksi ja hän saa apua tarvittaessa. Artikkelin osoittaa, että oppilaiden mielestä luokassa on tärkeämpää se, että oppimisympäristö on turvallinen, opetus on hyvää ja kaikkien roolit luokassa ovat selvillä, kuin se, kuinka monta aikuista opetuksessa on läsnä.

Teoksen kolmannessa artikkelissa ”*Jokainen haluaa tuntea kuuluvansa johonkin*” *Kahdeksaluokkalaisten oppilaiden käsityksiä osallisuudesta koulussa ja koulu yhteisöön kuulumisesta* tutkitaan oppilaiden käsityksiä osallisuudesta ja koulu yhteisöön kuulumisesta. Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että oppilailta on moninaisia käsityksiä osallisuudesta koulussa. Osallisuuden nähtiin koostuvan oppilaskuntatoiminnasta, koulussa vaikuttamisesta, omasta asenteesta ja aikuisten toiminnasta. Koulu yhteisöön kuulumista tai kuulumattomuutta määrittivät oppilaan ystävyyssuhteet. Lisäksi aineistosta oli havaittavissa ammatilliseen vuorovaikutukseen ja behavioraaliseen kiinnittymiseen liittyviä käsityksiä, joiden avulla osallisuutta kuvattiin.

Neljännessä artikkelissa ”*Opetussuunnitelmaan ja sen sisältöihin on vaikea vaikuttaa*” *Yliopisto-opiskelijoiden tulkintoja opetussuunnitelman omistajuudesta, osallisuudesta ja osallistumattomuudesta* tuotetaan tietoa korkeakouluopiskelijoiden tulkinnoista koskien korkeakoulujen opetussuunnitelmien omistajuutta sekä osallisuuden ja osallistumattomuuden merkityksistä nyt ja myöhemmin opiskelijoiden elämässä. Artikkelin osoittaa, että osallisuuden ja osallistumattomuuden kokemuksilla voi olla merkittäviä vai-

kutuksia korkeakouluopiskelijoiden elämään opiskeluaikana sekä tulevaisuudessa.

Teema II: Uusien toimintaympäristöjen ammatilliset ja eettiset haasteet

Teoksen toinen teema pohtii kasvatustieteilijöiden ja muiden ammattilaisten kohtaamia ammatillisia ja eettisiä haasteita uudenaikaisissa ympäristöissä. Eläytymismenetelmätutkimukset nostavat esiin tarpeen lisätä tietoa ja keskustelua sekä päivittää ammattitaitoa eri kentillä, joissa vakiintuneita toimintatapoja ja käytänteitä ei välttämättä vielä ole. Artikkelit haastavat pohtimaan sitä, millaisia ajatus- ja toimintatapoja, yhteistyömalleja ja ammatillisen osaamisen kehittämistarpeita yhteiskunnan ja työelämän rakenteiden muutokset edellyttävät.

Viides tutkimusartikkeli *Estää, ilmiantaa, heruttaa vai petkuttaa? Nuorten toimijuus verkon seksuaalisessa häirinnässä* tarkastelee sitä, miten nuoret käsitteellistävät verkossa tapahtuvaa toimijuutta sekä siellä tapahtuvaan seksuaaliseen häirintään liittyviä selviytymiskeinoja. Tulosten mukaan nuoret tunnistavat hyvin verkossa tapahtuvaan seksuaaliseen häirintään liittyviä uhkia. Nuorten toimijuuden kuvauksissa korostuivat erityisesti verkkoturvataidot, jotka olivat jaettavissa teknologisiin, sosiaalisiin, luoviin ja jämäkkyteen perustuviin strategioihin. Artikkelit tuo esiin, että nuorten tarinoissa toimijuus ja uhrius kietoutuvat yhteen. Erilaiset tunteet ja päämäärät kytkeytyvät turvataitojen käyttöön, joiden käyttöä verkkoympäristö mahdollistaa. Sen sijaan ikä ja tietämyksen puute voivat rajoittaa toimijuutta verkossa.

Kuudes artikkeli *Suunnittelemattomat sairaalan ulkopuoliset synnytykset – tarinoita ensihoitajien ja kättilöiden osaamisesta* kuvaa ammattilaisten käsityksiä siitä, mitkä tekijät ennakoivat onnistuneesti päätyttyä synnytystapahtumaa. Ilmiötä lähestytään taustalla olevien syiden, tarvittavien resurssien sekä ammatillisen osaamisen ja sen kehittämisen näkökulmista. Tulosten perusteella kokeneen synnytyssalikättilön saaminen mukaan ennakoi osaltaan onnistuneesti päätyttyä suunnittelematonta sairaalan ulkopuolista synnytystä. Ensihoitajien osaamisessa on kehitettävää, mutta toisaalta he kykenivät tunnistamaan sen rajallisuuden. Tulokset haastavat

yhteiskunnalliseen keskusteluun, kun pohditaan sosiaali- ja terveystalvelujen tai koulutus- ja työorganisaatioiden mahdollisuuksia vahvistaa suunnittele-mattoman, sairaalan ulkopuolisen synnytyksen hoidossa tarvittavaa amma-tillista osaamista ja muita resursseja.

Teema III: Rekrytointiala kasvatustieteilijöiden toimikenttänä

Kolmas teema keskittyy yhteen kasvatustieteilijöiden kannalta kiinnostavaan työelämän sektoriin ja kasvatustieteilijän toimintakenttään: rekrytointialaan. Rekrytointi on kasvava toimiala, jolle kasvatustieteilijöitä työllistyy, mutta jota on vähemmän tarkasteltu kasvatustieteiden näkökulmasta. Henkilöstö-hallinnollisena työnä rekrytointeja on tarkastelu pitkälti työnantajan ja yri-tysten kannalta tuottavuuskysymyksenä, mutta kasvatustieteellinen tieto ja ammattietiiikka voivat tarjota toisenlaista näkökulmaa aiheen tarkasteluun.

Teoksen seitsemännessä artikkelissa *Subjektiiivisuus rekrytointihaastatte-lussa – rekrytoijien kertomuksia vuorovaikutuksesta* selvitetään, minkälaisen roolin rekrytointityötä tekevät henkilöt antavat vuorovaikutuksen synnyttä-mille subjektiiivisille tuntemuksille rekrytointipäätöksenteossa, ja kuinka näi-tä subjektiiivisiä tuntemuksia kuvataan. Tutkimuksen perusteella tärkeimpänä pidettiin varmuutta, esimerkiksi tunnetta hakijan vakuuttavuudesta, johdon-mukaisuudesta sekä rekrytoijan kokemuksta ”oikeasta tyypistä.” Tutkimuksen aineistossa rekrytoijan subjektiiivisiä tuntemuksia kuvattiin enemmän niissä tapauksissa, joissa hakija päädyttiin rekrytoimaan. Tulosten pohjalta voi-daankin pohtia, onko subjektiiivisiä tuntemuksia helpompi tuoda esiin silloin, kun niistä ei koidu vuorovaikutuksen toiselle osapuolelle harmia, vaan kun ne ovat tuomassa hyötyä, tässä tapauksessa positiivisen rekrytointipäätöksen.

Teoksen kahdeksannessa artikkelissa *Rekrytointi: riskillä vai varman päälle?* puolestaan tarkastellaan rekrytointipäätöksen muodostamista ja rekrytoinnille tyypillistä punnintaa hakijoiden välillä ja riskin ottamisen suhteen. Riskejä voidaan ottaa tarkoituksellisesti esimerkiksi tilanteessa, jos-sa osajia ei ole juurikaan saatavilla tai silloin, kun osajia on tarjolla, mutta halutaan saada mahdollisimman hyvä työntekijä. Rekrytoinnissa riskit voivat olla myös piileviä tai ne voivat liittyä palkattavan henkilön sijaan rekrytoin-tiprosessiin. Tulokset osoittavat, että ottamalla riskin tai pelaamalla varman

päälle henkilön valinnassa voi yhtä lailla saavuttaa onnistuneen lopputuloksen. Aineiston perusteella konstruoidut tyypilliset rekrytoitavat poikkesivat kuitenkin toisistaan ja heihin yhdistetyt riskit olivat vain osittain samoja.

Työnhakijan näkökulma tulee puolestaan esiin teoksen yhdeksännessä artikkelissa *Onko rekrytoijalla väliä? Rekrytoijan käytöksen merkitys yrityksen työnantajakuvan ja houkuttelevuuden muutoksiin hakuprosessin aikana*. Tutkimus tarkastelee sitä, miten rekrytoijan käyttäytyminen työhaastattelutilanteessa on yhteydessä työnhakijalle syntyviin mielikuviin työpaikasta ja päätökseen vastaanottaa työ. Aineistosta saatujen tulosten perusteella voidaan sanoa, että rekrytoijan käyttäytyminen vaikuttaa työnhakijan luomiin mielikuviin yrityksestä, mutta rekrytoijan käytös haastattelussa ei ole yksiselitteisesti yhteydessä työnhakijan päätökseen vastaanottaa työtarjous. Rekrytoijan luottamusta herättävä käyttäytyminen synnyttää työnhakijalle positiivisia mielikuvia yrityksestä työnantajana siinä, missä epäluottamusta herättävä käyttäytyminen johtaa negatiivisiin mielikuviin. Rekrytoijan luomista kielteisistä mielikuvista riippumatta työnhakija ei välttämättä hylkää ajatusta työtarjoituksen vastaanottamisesta, sillä lopputulokseen vaikuttavat muut tekijät. Rekrytoijan luotettava käytös taas lisäsi työnhakijoiden halukkuutta vastaanottaa työpaikka, mutta käytöksen lisäksi tarinoissa korostui rekrytoijan informatiivisuuden sekä jaetun tiedon merkitys lopullisen päätöksen puntaroinnissa.

Teoksen kymmenes ja viimeinen artikkeli *Rekrytoijien näkemyksiä osaamisesta, ammattitaidosta ja muodollisen rekrytointikoulutuksen tarpeellisuudesta* tarkastellaan rekrytointeja työkseen tekevien näkemyksiä muodollisen koulutuksen tarpeesta ja merkityksestä. Tulosten mukaan muodollisen koulutuksen nähtiin antavan ennen kaikkea varmuutta rekrytointiprosessien hallintaan sekä omien oikeuksien ja velvollisuuksien tuntemiseen. Substanssiosaamisena koulutus voisi tarjota lainsäädännön tuntemusta sekä viestintä- ja vuorovaikutustaitoja. Vastaavasti muodollisen koulutuksen puute liitettiin epävarmuuteen työssä suoriutumisessa. Rekrytoijien näkemyksissä korostuivat toimikentän nopeat muutokset ja käytännönläheisyys, mutta ammattitaidon kehittämisen kannalta muodollista koulutusta tarvitaan teoreettisen pohjan sekä varmuuden ja hallinnan tunteen luomiseksi.

Teoksen yhteenveto

Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet ovat edelleen suurelle yleisölle vieraita, mistä osaltaan kertoo *Huipputulokset: Suomen rikkain promille* -tutkimuksen (Kantola & Kuusela 2019) nostattama kritiikki liiallisista yleistyksistä pienen haastatteluotannon perusteella (esim. Helsingin Sanomat 5.9.2019). Tämän teoksen yhteenveto-osio keskittyykin pohtimaan eläytymismenetelmän erityispiirteitä laadullisena tutkimusmenetelmänä. Artikkelin *Suunta- viivoja eläytymismenetelmätutkimuksen luotettavuuden arviointiin* syventää luotettavuuden kysymyksiä eläytymismenetelmän kontekstissa. Edellä tässä johdantoluvussa on kuvattu tutkimusartikkelien tutkimusaiheet ja teoksen päättävässä yhteenvetoluvussa puolestaan tarkastelemme sitä, mitä nimenomaan eläytymismenetelmän käyttö tuo näiden aiheiden tutkimiseen. Näin käsillä oleva teos vastaa eläytymismenetelmän osalta myös julkisuudessa käytyyn keskusteluun laadullisen tutkimuksen luotettavuudesta, mahdollisuuksista ja rajoituksista.

Lähteet

- Berggren, L., Olsson, C., Talvia, S., Hörnell, A., Rönnlund, M. & Waling, M. 2020. The lived experiences of school lunch: An empathy-based study with children in Sweden. *Children's Geographies* 18 (3), 339–350.
- Braun, V., Clarke, V., Hayfield, N., Frith, H., Malson, H., Moller, N. & Shah-Beckley, I. 2019. Qualitative story completion: possibilities and potential pitfalls. *Qualitative Research in Psychology* 16(1), 136–155.
- Clarke, V., Braun, V., Frith, H. & Moller, N. 2019. Editorial introduction to the special issue: Using story completion methods in qualitative research. *Qualitative Research in Psychology* 16(1), 1–20.
- Eskola, J. 1997. *Eläytymismenetelmäopas*. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Eskola, J. 1998. *Eläytymismenetelmä sosiaalitutkimuksen tiedonhankintamenetelmänä*. Tampere: TAJU.
- Eskola, J. 2001. *Eläytymismenetelmän autuus ja kurjuus*. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: vinkkejä aloittelevalle tutkijalle*. Jyväskylä: PS-kustannus, 69–84.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Eskola, J., Karayilan, S., Kaski, T., Lehtola, T., Mäenpää, T., Nishimura-Sahi, O., Oede, A-M., Rantanen, M., Saarinen, S., Toivikko, P., Valtonen, M. & Wallin, A. 2017. *Eläytymismenetelmä 2017: Ohjeita ja kokemuksia menetelmästä kiinnostuneille*. Teoksessa: J. Eskola, T. Mäenpää & A. Wallin (toim.) *Eläytymismenetelmä 2017: Perusteema ja 11 muunnelmaa*. Tampere: Tampere University Press, 266–293.
- Eskola, J., Mäenpää, T. & Wallin, A. (toim.) 2017. *Eläytymismenetelmä 2017. Perusteema ja 11 muunnelmaa*. Tampere: Tampere University Press.
- Eskola, J., Nikanto, I. & Virtanen, S. (toim.) 2018. *Aikamme kasvatus: vain muutos on pysyvää - 14 eläytymismenetelmätutkimusta*. Tampere: Tampere University Press.
- Eskola, J., Nikanto, I. & Wallin, A. 2018. *Eläytymismenetelmä 2000–2017. Systemaattinen kirjallisuushaku*. Teoksessa J. Eskola, I. Nikanto & S. Virtanen (toim.) *Aikamme kasvatus: vain muutos on pysyvää - 14 eläytymismenetelmätutkimusta*. Tampere: Tampere University Press, 398–403.

- Gravett, K. 2019. Story completion: storying as a method of meaning-making and discursive discovery. *International Journal of Qualitative Methods* 18 (January), 1–8.
- Helsingin Sanomat 5.9.2019: Tutkittiinko rikkaiden ajatuksia oikein? Tutkimus huipputuloisista aiheutti arvosteluryöpyn, näin tutkimusmenetelmien asiantuntija arvioi. Haettu osoitteesta: <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000006228558.html> (Luettu 17.8.2020.)
- Kantola, A. & Kuusela, H. 2019. *Huipputuloiset: Suomen rikkain promille*. Tampere: Vastapaino.
- Pesonen, H. V., Rytivaara, A., Palmu, I. & Wallin, A. 2020. Teachers' stories on sense of belonging in co-teaching relationship. *Scandinavian Journal of Educational Research* 65 (3), 425–436.
- Rita, H., Valtanen, K. & Eskola, J. 2003. Tilastollisia tarinoita ja diskursiivisia tulkintoja. Teoksessa J. Eskola, A. Koski-Jännes, E. Lamminluoto, A. Saaranen, M. Saastamoinen & K. Valtanen (toim.) *Tutkimusmenetelmällisiä reflektioita*. Kuopio: Kuopio University Press, 125–142.
- Suoninen, E. & Jokinen, A. 2011. Umpikujien tarinallinen purkaminen. Teoksessa A. Oksanen & M. Salonen (toim.) *Toiminnallisia loukkuja: hyvinvointi ja eriarvoisuus yhteiskunnassa*. Tampere: Tampere University Press, 36–62.
- Särkelä, E. & Suoranta, J. 2020. The method of empathy-based stories as a tool for research and teaching. *The Qualitative Report* 25 (2), 399–415.
- Wallin, A., Helenius, J., Saaranen-Kauppinen, A. & Eskola, J. 2015. Eläytymismenetelmän ensimmäiset kolme vuosikymmentä: menetelmällisestä erikoisuudesta vakiintuneeksi tutkimusmetodiksi. *Kasvatus* 3/2015, 247–259.
- Wallin, A., Pylväs, L. & Nokelainen, P. 2020. Government workers' stories about professional development in a digitalized working life. *Vocations and Learning* 13, 439–458.

